

8. SEGÍTŐ KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK (SZABÓ SZILVIA – HOLLÓSY VADÁSZ GÁBOR)

„A hidegháború utáni világban a kultúra egyszerre megosztó és egyesítő erő. Az ideológiailag elkülönülő, ám kulturálisan egységes népek egymásra találnak.”

(Samuel P. Huntington)⁹

8.1. KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK

A háború február 24-én tört ki, amikor Oroszország elindította a hadműveletét. Az azóta eltelt időszakban, mind a Kormány, mind az EU számos intézkedést hozott. Jelen fejezetben csak a magyar kormányzati intézkedéseket mutatjuk be. Itt szeretnénk felhívni az olvasó figyelmét arra, hogy az empirikus kutatás időszaka és a jogszabályi változások időszaka nincs átfedésben egymással, azaz a kutatás adatfelvétele előbb lezárult, minthogy a lentebb ismertetett jogszabályok hatályba léptek volna. A Kormány még a háború első napján két rendeletet adott ki, amelyek a következők voltak: 149/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt szomszédos országban fennálló humanitárius katasztrófára tekintettel, az ideiglenes védelemre jogosultként elismert személyek foglalkoztatásával és juttatásaival kapcsolatos egyes szabályokról, valamint a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 106/2022. (III. 12.) Korm. rendelet módosításáról és 1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről. Az első rendelet alapján az ukrán menekülteket ideiglenes védelem illeti meg. A második rendelet alapján a Kormány felállítja a Nemzetbiztonsági Operatív Törzset, amelynek a feladata Magyarország békéjének a megőrzése és ennek érdekében a különböző aktorok (pl. minisztériumok) munkájának az összehangolása.

A háború következtében számos ukrán kényszerült arra, hogy elhagyja a hazáját. Az Adat.one (2022) portál cikke alapján július 7-ig 8 792 763 ukrán menekült hagyta el az országát. Magyarországra 905 104 személy érkezett, de közülük csak 26 199-en kaptak menedéket, mivel a menekültek döntő többsége tovább is utazott. A kormány a Magyarországra érkező ukrán menekültek munkavállalásának támogatását az alábbi rendelettel szabályozza: 96/2022. (III. 10.) Korm. rendelet az Ukrajna területéről érkezett, ukrán állampolgársággal rendelkező személyek munkavállalásának támogatásáról. A kormány még három rendeletet alkotott, amivel az ukrán állampolgárok hazai foglalkoztatását szabályozza, ezek a következők: a 173/2022. (IV. 29.) Korm. rendelet az ukrán állampolgársággal rendelkező személyek egyes költségvetési szerveknél való foglalkoztatásának támogatásáról; a 172/2022. (IV. 29.) Korm. rendelet az ukrán állampolgársággal rendelkező személyek foglalkoztatásának támogatásáról; 121/2022. (III. 28.) Korm. rendelet az Ukrajnából menekült egészségügyi dolgozók magyarországi foglalkoztatásának veszélyhelyzeti szabályairól. Mindegyik rendelet célja, hogy támogassa azokat a szervezeteket, amelyek ukrán menekülteket alkalmaznak.

Magyarország Kormánya május 25-én hirdette ki a veszélyhelyzet (180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról). Ennek értelmében a miniszterelnök a felelős azért, hogy a háború következményeit elhárítsa. A vészhelyzet kihirdetését követően a kormány 2022 július 21-ig négy kormányrendeletet alkotott. Az első

⁹ Samuel P. Huntington (1927–2008) nemzetközileg ismert harvardi professzor.

kormányrendelettel a kormány az államháztartás szabályozását módosította (224/2022. (VI. 22.) Korm. rendelet egyes államháztartási szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint egyes kormányrendeletek módosításáról). A második rendelet alapján a kormány gazdasági társaságokat a magyar állam felügyelete alá vonhatja (230/2022. (VI. 28.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során teendő intézkedések keretében gazdálkodó szervezetek működésének a magyar állam felügyelete alá vonásáról). A harmadik rendelettel a kormány megalkotja a határvadász jogviszonyt (244/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományába tartozó szerződéses határvadászokra vonatkozó szabályokról). A negyedik rendelettel a kormány a magyarországi ukrán menekültek társadalombiztosítási ellátásának szabályozását egyszerűsíti (246/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet alatt az ukrán állampolgárok egyes társadalombiztosítási ellátásainak egyszerűsítéséről).

A kormány a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében számos intézkedést hozott. Ezek közül ismertetjük azokat, amelyeket legfontosabbnak tartunk. A kormány gazdaság átalakítása érdekében alkotta meg a 2022. évi XIII. törvényt „A kisadózó vállalkozók tételes adójáról”, aminek értelmében drasztikusan szűkül azon vállalkozások köre, amelyek a KATA-t (kisadózó vállalkozók tételes adója) választhatják. A költségvetés stabilitása érdekében a kormány a cégekre extraprofit adót vet ki (197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet az extraprofit adókról). Ezek mellett a kormány megváltoztatja a rezsicsökkentés szabályozását is. Ennek értelmében, azon magánszemélyek, akik az átlagnál többet fogyasztanak az átlag feletti részre piaci árat kell fizetniük (259/2022. (VII. 21.) Korm. rendelet egyes egyetemes szolgáltatási árszabások meghatározásáról). Szintén jelentős változtatás, hogy a kormány korlátozta azok körét, akik rögzített 480 forint / liter árfolyamon vásárolhatnak 95-ös benzint és gázolajat (278/2022 (VII. 30.) Korm. rendelete a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról).

8.2. EMPIRIKUS KUTATÁSI TAPASZTALATOK

A 8. fejezet további részében az empirikus kutatás eredményeit mutatjuk be az olvasó számára. A kérdőívben megkérdeztük a szervezeteket, hogy milyen javaslatokat fogalmaznának meg a kormány számára, amelyek bevezetésével csökkenthető lenne a háború gazdasági hatása. A 29. táblázat alapján az építőipar számára fontos lenne, hogy csökkenjenek a járulékok és az adók, valamint megmaradjon az üzemanyag árstop, amit a kormány cégek számára eltörölt (278/2022 (VII. 30.) Korm. rendelete a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról). A válaszadók szerint a kereskedelmi szektor számára kulcsfontosságú, hogy a Forintnak az Euróval szembeni leértékelődése megálljon. Ennek megakadályozása érdekében a Magyar Nemzeti Bank megemelte a jegybanki alapkamatot, 2022. 07. 27. az alapkamat már 10,75% (MNB, 2022). A kereskedelmi szektor szervezetei számára további fontos szempont, hogy olcsó hitelhez juthassanak, illetve kapjanak bértámogatást. A mezőgazdaságban dolgozók számára különösen hangsúlyos szempont, hogy a Kormány támogassa a menekültek hazai foglalkoztatást, amit a Kormány meg is tett (96/2022. (III. 10.) Korm. rendelet az Ukrajna területéről érkezett, ukrán állampolgársággal rendelkező személyek munkavállalásának támogatásáról.). A mezőgazdasággal foglalkozó cégek számára szintén kívánatos a hazai piac erősítése, valamint a bürokrácia csökkentése. A járműgyártással foglalkozó szervezetek szerint kívánatos lenne a honvédelmi alap eltörlése és a munkavállalói mobilitás erősítése.

29. táblázat: Javaslatok szektorok szerint

Sor-szám	Javaslatok	Szektor
1.	Adó és járulékcsoökkentés, alapanyagellátás segítése, árstopp az építőanyagokra, üzemanyag árstopp fenntartása,	Építőipar
2.	Alapanyagárak ellenőrzése, munkaerőmegtartó bértámogatások bevezetése, pályázati támogatások	Gépek és berendezések gyártása
3.	Munkavállalói mobilitás erősítése, honvédelmi alap eltörlése	Járműgyártás
4.	Bürokrácia csökkentése, hazai piacok erősítése, menekültek munkába állásának segítése, üzemanyag ártámogatás	Mezőgazdaság
5.	Forint leértékelődésének megfékezése, bértámogatások, kkv-k támogatása, alacsony kamatú hitelek biztosítása, import logisztika költségtámogatása, Euro bevezetése	Kereskedelem

A 30. táblázat alapján a nagy szervezetek számára fontos lenne az EU-n kívüli munkavállalók foglalkoztatásának egyszerűsítése. Ez részben megvalósult azzal, hogy a kormány az ukrán menekültek foglalkoztatását támogatja (96/2022. (III. 10.) Korm. rendelet az Ukrajna területéről érkezett, ukrán állampolgársággal rendelkező személyek munkavállalásának támogatásáról.). Szintén a nagy cégek fogalmazzák meg elvárásuként, hogy a kormány mérsékelje számukra az energia árak emelkedést. A nagy cégek számára az energia árak emelkedést a kormány nem mérsékelte. A nagy vállalatok szeretnék, ha Magyarországon bevezetésre kerülne az Euró. Ez ugyan eddig nem valósult meg, de a kormány lehetővé tette, hogy a cégek az adóikat Európában, vagy Amerikai Dollárban fizessék be (Pénzcentrum, 2022). A nagy cégek szintén fontosnak tartják a célzott szektorális támogatásokat, amely eddig nem valósult meg. A kis cégek likviditást növelő programokat, adókedvezményeket, bértámogatást, vissza nem térítendő támogatásokat, kisvállalkozások energiafelhasználásának támogatását várják el a kormánytól, amelyek eddig nem valósultak meg. A nagyobb cégek (multinacionális szervezetek) azt is szorgalmazzák, hogy a kormány vezessen be lakhatási támogatást a munkavállalók számára. Ezt a lehetőséget HR szempontból is fontosnak tartjuk, mivel az Ukrajnából érkezett, hazánkban elhelyezkedő munkavállalók lakhatását addig mindenképpen támogatni kellene valamilyen formában, ameddig eljutnak odáig az érintettek, hogy saját forrásból finanszírozzák lakhatásukat (pl.: albérlet). Ezt azért tartjuk fontosnak megemlíteni, mert feltételezhetően a munkavállalók egy saját otthonban jobban tudnak regenerálódni, mint a munkásszülőkon, ezáltal a munkakörnyezetben is kevésbé lesznek fáradtak, munkateljesítményük megnő. A pszichológiai biztonság nagyban hozzájárul a munkahelyi hatékonysághoz.

30. táblázat: Javaslatok szervezeti méret szerint

Sor-szám	Nagy szervezetek	Kis szervezetek (KKV-k)
1.	az EU-n kívüli munkavállalók foglalkoztatásának egyszerűsítése	likviditásvédelmi programok
2.	energiaárak emelkedésének mérséklése	adókedvezmények
3.	lakhatási támogatás bevezetése	vissza nem térítendő bértámogatás
4.	Euro bevezetése	áfacsökkentés
5.	célzott szektorális támogatások	kisvállalkozások energiatárolásának támogatása

Összességében elmondható, hogy a szervezetek által kért kormányzati támogatások bizonyos köre részlegesen megvalósult, pl. a forint leértékelődésének lassítása (de a forint gyengülését nem sikerült megállítani), Euró bevezetése helyett Euró és Dollár alapú adóbefizetés lehetősége, a munkavállalói mobilitás növelését figyelembe véve az ukrán menekültek munkavállalásának a megkönnyítése. Jelentős része viszont nem valósult meg, pl. a kormány nem csökkentette az ÁFÁ-t, a szervezetek számára nem mérsékelte az energiaárakat, illetve célzott szektorális támogatások sem jelentek meg. Ha a jövőben a kormány a jogszabályalkotás során bevezetné a cégek által szorgalmazott változtatásokat, akkor érdemes lenne arra nézve is kutatást végezni, hogy ezek közül melyek azok, amelyek legeredményesebben tudnak hozzájárulni a szervezetek likviditásának a növeléséhez, illetve ezek az intézkedések mennyire tekinthetők hatékonyak.

8.3. SZAKIRODALMI FORRÁSOK A 8. FEJEZETHEZ

- 96/2022. (III. 10.) Korm. rendelet az Ukrajna területéről érkezett, ukrán állampolgársággal rendelkező személyek munkavállalásának támogatásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200096.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. július 21.)
- 121/2022. (III. 28.) Korm. rendelet az Ukrajnából menekült egészségügyi dolgozók magyarországi foglalkoztatásának veszélyhelyzeti szabályairól. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200121.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. július 21.)
- 149/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt szomszédos országban fennálló humanitárius katasztrófára tekintettel, az ideiglenes védelemre jogosultként elismert személyek foglalkoztatásával és juttatásaival kapcsolatos egyes szabályokról, valamint a menedékgjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 106/2022. (III. 12.) Korm. rendelet módosításáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200149.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. július 21.)
- 172/2022. (IV. 29.) Korm. rendelet az ukrán állampolgársággal rendelkező személyek foglalkoztatásának támogatásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200172.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. július 21.)
- 173/2022. (IV. 29.) Korm. rendelet az ukrán állampolgársággal rendelkező személyek egyes költségvetési szerveknél való foglalkoztatásának támogatásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200173.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. július 21.)
- 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200180.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
- 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet az extraprofit adókról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200197.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
- 224/2022. (VI. 22.) Korm. rendelet egyes államháztartási szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint egyes kormányrendeletek módosításáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200224.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
- 230/2022. (VI. 28.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során teendő intézkedések keretében gazdálkodó szervezetek működésének a magyar állam felügyelete alá vonásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200230.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
- 244/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományába tartozó szerződéses határőrszolgákra vonatkozó szabályokról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200244.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
- 246/2022. (VII. 8.) Korm. rendelete veszélyhelyzet alatt az ukrán állampolgárok egyes társadalombiztosítási ellátásainak egyszerűsítéséről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200246.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)

12. 259/2022. (VII. 21.) Korm. rendelet egyes egyetemes szolgáltatási árszabások meghatározásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2200259.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
13. 278/2022 (VII. 30.) Korm. rendelete a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/c597140eb84c0637278b04c26a70c4fc3f02264a/megtekintes> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
14. 1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A22H1088.KOR&dbnum=1> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
15. 2022. évi XIII. törvény „A kisadózó vállalkozók tételes adójáról”. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/b0cf1960500113f7be79141585b6114944b080ac/megtekintes> (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
16. Adat.one (2022): Ukrán menekültek száma Európában *Adat.one*, <https://hu.adat.one/ukran-menekultek-szama-europaban> utolsó letöltés: 2022. július 21.
17. Huntington, P.S. (1998). *A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*. Budapest: Európa Könyvkiadó.
18. MNB (2022): *Jegybanki alapkamat alakulása*. https://www.mnb.hu/Jegybanki_alapkamat_alakulasa (Letöltve: 2022. augusztus 08.)
19. Pénzcentrum (2022): *Itt a bejelentés: részlegesen bevezeti az eurót a magyar kormány*. <https://www.penzcentrum.hu/vallalkozas/20220730/itt-a-bejelentes-reszlegesen-bevezeti-az-eurot-a-magyar-kormany-1127485>